

LARS ANDERSEN

Ved mag. art. Hans Ellekilde,
Arkivar i Dansk Folkemindesamling.

Folkemindesamleren i Høve og hans Bøger.

I 1918 udkom der en lille Bog, *Folkesagn og Folketro i Odsherred*, indsamlet og udgivet af Lars Andersen, Vennely i Høve ved Asnæs. Det er **Synd at sige**, at denne Bog har vakt Opsigt, eller at den er blevet revet væk, Forfatteren har nok endnu Halvparten af det ikke meget store Oplag i sin egen Vare-tægt. Men den fortjener at blive købt, først og frem-mest af Forfatterens egne nærmeste Landsmænd i Odsherred, fordi den i Virkeligheden er en ganske mærkelig lille Bog. Den viser nemlig med ganske umiddelbar Klarhed og Tydelighed, hvor rig og værdi-fuld en Høst af Folkesagn og Folketro, det er muligt for en flittig Høstmand at faa bjærget i Hus endnu saa sent som i det andet Aarti af det 20. Aarhundrede fra hvert enkelt sjællandsk Sogn, og den har derved virket tilskyndende paa Indsamlingsarbejdet af Folke-sagn i andre Egne af Sjælland. Jeg tænker her sær-lig paa Højskolelærer Anders Uhrskov i Frederiks-borg, der i 1922 udgav en Samling *Folkesagn fra Nordsjælland*, ligesom Lars Andersens Bog ordnet efter Sogne og ikke som de store Forgængere J. M. Thiele og Evald Tang Kristensens Bøger efter Indhold. Lars Andersen følger det af Axel Olrik grund-lagte Ordningsprincip for Dansk Folkemindesamlings Samlinger af Folkeminder: Stoffet ordnet efter Sogne, hvert enkelt dansk Sogn med sit eget Nummer paa

Grundlag af Rækkefølgen i Trap; han opnaar derved, ligesom Axel Olrik, at man meget hurtigt og let kan skønne over, hvad der kendes af Folkeminder fra det Sogn, man ønsker at vide Besked om. Lars Andersen følger ligeledes Axel Olrik i den afgørende Vægt han lægger paa, hvem der er Hjemmelmanden for hvert eneste meddelt Sagn eller Træk af Folketro, mens dette for Thiele er en ligegyldig Sag, og Tang Kristensen ikke med Sikkerhed lader en skelne mellem Optegner og Hjemmelsmand. Da Lars Andersen saa for det tredie agter nøje paa at gengive hver enkelt Meddelers Oplysninger saa ligefremt og tilforladeligt som muligt, er det ikke at undres paa, at hans lille Bog faar en høj Værdi som Kildeskrift for den danske Folkeminddeforskning — ikke mindst vor største Folkemindeforsker Axel Olrik har flittigt brugt Lars Andersens Manuskripter i sine endnu uudgivne Arbejder om Nordens Gudeverden. I Sammenligning hermed betyder de Indvendinger, man kan rette imod Bogen, kun lidt: der savnes i ret høj Grad et Indholdsregister; Ordningen af Stoffet inden for de enkelte Sogne lader en Del tilbage at ønske i systematisk Henseende, navnlig staar det mindre vigtige Stof i for høj Grad sideordnet med det Stof, som er af afgørende Vigtighed for Forskningen. Udgiveren mangler ligeledes Ævnen til en i kunstnerisk Henseende virkningsfuld Gruppering af Stoffet. Men Lars Andersen har ganske Ret, naar han (²⁵/₁₀ 1918) skriver til mig: »Jeg mener dog, at jeg, uden at jeg derfor behøver at fremhæve mig selv, kan sige, at jævne Folk med Glæde kan kendes ved det, som disse har gengivet mig. I den troværdige og jævne Gengivelse af Stoffet mener jeg, at man kan sige, at deri ligger ogsaa noget af en Kunst.«

I endnu højere Grad slaar denne Selvdom til ved Lars Andersens næste Bog: *Folkeliv i Odsherred*, 1919. Ogsaa her er Stoffet ordnet efter Sogne, og ligesom i den første Bog er Vallekilde og Hørve Sogne ikke regnet med til Odsherred, men Sogneprincippet træder dog her i Skygge for Lars Andersens Yndlingsprincip: Meddelelsesprincippet, d. v. s. at lade hver enkelt af de gamle, som med Glæde har fortalt for ham, faa Lov til at føre Ordet for sig i ubrudt Sammenhæng. Han vil ikke som Christine Reimer i Nordfynsk Bondeliv I—V gengive deres Meddelelser paa anden Haand. »Formaalet med mine Bøger vedrørende Folkeminder er nærmest dette at meddele de gamles egne Fortællinger og ikke gengive det paa anden Haand som Christine Reimer i Nordfynsk Bondeliv og heller ikke give en Oversigt og en Vurdering af det, som Gravlund bruger i sine Bøger.« Men herved kommer Lars Andersens Bog til at indtage en meget hæderfuld Plads i den lange Række af sjællandske Folkelivsskildringer, der er fremkommet i de senere Aar. Bogens Værdi forøges ved fortrinlige Billeder og ved den Indholdsliste, som følger Bogen.

I de følgende Aar udgav Lars Andersen et Par mindre Bøger, »Folketsagn og Folketro i Skippinge, Tudse og Merløse Herreder, 1921, og »Folkeliv i Skippinge og Tudse Herreder«, 1922, der slutter sig nær til de ovennævnte Odsherredsbøger. Desuden har Lars Andersen udgivet et lille Hæfte: »Gamle Folkeviser i Nordvestsjælland«, 1919, og en lidt større Bog »Folkeeventyr, indsamlede i Odsherred«, 1923. Den sidste Bog har sin ganske særlige Værdi, ikke blot ved sin nære Tilknytning til den

folkelige Fortælling, men ogsaa og maaske særlig, fordi vi i Forvejen kun ejer saa lidt af sjællandske Folkeæventyr. Hovedmassen af danske Folkeæventyr er indsamlet i Jylland, dels af Svend Grundtvigs Medarbejdere til »Gamle danske Minder I—III 1854—61«, dels og navnlig af den største danske Folkemindesamler, Evald Tang Kristensen. De sjællandske Æventyr, som findes i Gamle danske Minder og i Svend Grundtvigs utrykte Samlinger, stammer særlig fra Syd- og Østsjælland og kun i ringe Grad fra det nordlige og nordvestlige Sjælland. Det vil derfor være klart, at Lars Andersens lille Bog afhjælper et væsentligt Savn for den danske Æventyrforskning. Folkelig set giver hans Bog Bevis for, at Æventyrene endnu lever i Folket og ikke ganske er uddøde; jeg maa fremhæve, at det er meget nødvendigt at faa den sidste Rest af Folkeæventyr optegnet, inden de gaar i Glemme, og at Dansk Folkemindesamling paa det kgl. Bibliotek vilde sætte megen Pris paa at faa opskrevet, hvad der endnu kendes af Folkeæventyr fra de Egne af Holbæk Amt, hvor Lars Andersen endnu ikke har samlet Folkeæventyr. Det samme gælder ogsaa for Dyrefabler, Skæmtesagn og Æventyrremseser, ikke at tale om de Omraader, hvor Lars Andersen endnu ikke har naaet at give Udvalg af sine Samlinger, Lege og Rim, Ordsprog og Gaader fra Nordvestsjælland.

Alt i alt er det et særdeles betydningsfuldt Arbejde, som Lars Andersen i Høve har udrettet, baade videnskabeligt og folkeligt set, ved sin Indsamling af Odsherreds og dets Naboherreders Folkeminder. Om det skal fortsættes, afhænger af, i hvilken Grad denne ihærdige og personlig saa nøjsomme Mand skal kunne faa sine Landsmænds Støtte

til sit Arbejde paa at indsamle Minderne om Nordvestsjællands Folkedigtning, Folketro og gammeldags Folkeliv. »Maaske vil en og anden«, skriver han til mig, »kritisere mig for, at jeg ikke har tænkt nok paa det kunstneriske, men det maa da ikke glemmes, at et jævnt, trofast Arbejde dog ogsaa er en Tak værd.« Det er ikke blot en Tak værd, men det er ogsaa mere virksom Hjælp og Bistand værd, og den vil hans Landsmænd i Nordvestsjælland kunne yde ham ved at købe hans Bøger, Kildeskrifter, som de er, til Nordvestsjællands egen Kulturhistorie.

Lars Andersens Bøger kan faas til flg. Priser, naar de bestilles hos ham selv (Adr.: Lars Andersen, Høve pr. Asnæs):
 Folkesagn og Folketro i Ods Herred, 1918 (2,75).
 Folkeliv i Ods Herred, 1919 (4,00).
 Gamle Folkeviser, 1919 (1,40).
 Folkesagn og Folketro i Skippinge, Tudse og Merløse Herreder, 1921 (2,75).
 Folkeliv i Skippinge og Tudse Herreder, 1922 (2,75).
 Folkeeventyr, indsamlede i Ods Herred, 1923 (2,50).
